

N.p.k .	Viedokļa sniedzējs	Viedoklis	KEM atbilde
1.	<p>Ļubova Paršikova - Enerģētikas nozares eksperte, daudzdzīvokļu mājas pilnvarotā persona</p>	<p>Jāatzīmē, ka šī NEKP redakcija jau ir nedaudz uzlabota vairākos punktos, taču joprojām satur vairākas nepilnības un trūkumus, kas būtu jānovērš. Lūgums nevirzīt esošajā redakcijā turpmākam saskaņojumam. Ļoti vēlams pēc NEKP trūkumu novēršanas un plāna pilnveides organizēt atkārtotu publisko apspriedi.</p> <p>Mērķu izpildes atbildības 2.3. nodaļa</p> <p>Pirmajām trim tabulā norādītajām rīcību virzienu Dimensijām Būtiskos sadarbības partneros nav minēta LSIA (lsia.lv), kas pārstāv visu Latvijas aukstumapgādes nozari. Ņemot vērā, ka ES plāni un vairāki normatīvie akti ir pa tiešo saistīti ar aukstumapgādes jomu, bez tās pārstāvju tiešās iesaistes nebūs iespējams panākt visu nepieciešamo mērķu sasniegšanu un efektīvu tiesību normu izstrādi virzībā uz klimatneitralitāti un klimatnoturību. Nepieciešams šo sadarbības partneri obligāti pievienot plānā.</p> <p>AER:</p> <p>Attēls Nr. 8 Siltumenerģijas ražošanas apjomi, 3.1.3. nodaļa. Neskatoties uz to, kā norādīts NEKP 2.2. punkta otrajā daļā, Latvija nenosaka AE mērķus, dalījumā pa izmantojamām tehnoloģijām vai energoresursiem, ņemot vērā būtiskas Direktīvas Nr. 2018/2001 izmaiņas, kas noteiktas ar Direktīvu Nr. 2023/2413 un to, ka šobrīd pēc diagrammas 8. attēlā ir skaidri redzams, ka minētais 60% pārsniegums AE sastāvā ir panākts vienīgi uz ārkārtīgi liela cietā biomasas kurināmā rēķina, nepieciešams: pirmkārt, norādīt biomasas īpatsvaru kopējā AER bilancē skaitliskās vērtībās un, otrkārt, atspoguļot gan tekstā, gan vēlams arī diagrammā, kāds biomasas īpatsvars AER bilancē būs pēc jaunām Direktīvas Nr. 2023/2413 prasībām, lai visiem Latvijas ticfdrgus dalībniekiem būtu skaidri redzami un saprotami valsts mērķi, cik tad liels AE īpatsvars būtu jāasniedz turpmāk ar citiem AER un pieskaitāmiem AE bilancē</p>	<p>Ņemts vērā, LSIA iekļauts.</p> <p>Detalizēti energobilances dati Plānā netiks iekļauti, jo tie atbilstoši Regulai 2018/1999 un EK norādēm tiek izstrādāti atsevišķā Excel datnē EK izstrādātajā veidlapā. Šī veidlapa tiks publicēta KEM tīmekļa vietnē un iesniegta EK elektroniski.</p> <p>Vēsturiskie dati ir pieejami CSP energobilancē dalījumā pa izmantošanas nozarēm.</p> <p>Atbilstoši https://m.likumi.lv/ta/id/349169-par-latvijas-tiesibu-aktu-ka-ari-uzraudzibas-un-izpildes-sistemas-speju-nodrosinat-meza-biomasas-izejvielu-atbilstibu-ilgtspejas-kriterijiem-Latvijā audzēta un iegūta meža biomasas ir ilgtspējīga un tas nemainīsies arī atbilstoši Direktīvai 2023/2413, līdz ar to minētā direktīva neietekmēs Latvijas AER īpatsvaru, ko veido cietais biomasas kurināmais.</p>

	<p>energoresursu veidiem, ko, ņemot vērā nodaļā zemāk norādītos mērķus, būtu jāatspoguļo arī pa sektoriem: publiskais, rūpniecība un apstrāde, ēkas, t.sk. dzīvojamais sektors, kur tas ir jo īpaši aktuāli, CSA, utt.</p> <p>Šobrīd, diemžēl, tas nav skaidrs – cik liela cietā biomasas kurināmā daļa nāks nost no AER kopējās bilances un katrā sektorā un cik jāpalielina citu AER apjomi? Gan absolūtos skaitļos, gan relatīvā izteiksmē.</p> <p>3.1.3. nodaļa.</p> <p>Pirms tabulas “II Sasniedzamie mērķi” nav korekti atspoguļota pēdējā teikuma daļa attiecībā uz AE īpatsvaru ēkās – neiet kopā ar tabulā norādīto.</p> <p>3.1.3.8. punkts – rodas jautājums – kāpēc tikai elektroenerģijas? Otrs jautājums, kas šeit rodas – cik šādi elektroenerģijas akumulatori ir ilgtspējīgi? Proti, kādas tiem ir emisijas visā dzīves cikla laikā un līdz arī to, vai tas vispār būtu virziens un tas ir tiešām tas pareizākais, ceļā uz dekarbonizāciju un klimatneitralitāti?</p> <p>3.1.3.13. punkts – nepietiekami atbilstošs. Ņemot vērā Direktīvas Nr. 2024/1275 10. pantu u.c. saistītās normas – saules enerģijas risinājumu integrēšana ir skaidri jāatspoguļo pašā nodaļas mērķrādītāju tabulā. Būtu jāatceras arī, ka mūsdienās pastāv jau integrēti jumtu, logu un pat fasāžu saules enerģijas risinājumi, kā arī būtiska nozīme ir termālo saules kolektoru izmantošanai. Līdz ar to, arī punkta aprakstošā daļā ir jālabo pēdējā teikumā no “varētu tikt noteikts” uz “plānots noteikt”. Protams, daudzos gadījumos, t.sk. arī atsaucoties uz pamata saistītām Direktīvām, ir jāizstrādā metodikas un vadlīnijas par dekarbonizācijas tehnoloģiju novērtēšanu no tehniskās izmantošanas iespējamības un ekonomiskā lietderīguma skatu punktiem katram objektam – tas arī nav pietiekami atspoguļots.</p> <p>3.1.3.18. punkts – jāvērs uzmanība uz to, ka Direktīva Nr. 2023/2413 aptver daudz plašāk šo jautājumu. Ieteicams norādīt vispārīgāk, aptverošāk, neierobežojot tirgus dalībniekus jaunāko</p>	<p>3.1.3.nodaļā teksts pirms mērķu tabulas ir korekts – tekstā atspoguļotas prognozes 2030.gadā Bāzes scenārijā, tabulā iekļauti faktiskie apjomi 2021. un 2022.gadā un mērķis 2030.gadā (mērķis izriet no Direktīvas 2023/2413).</p> <p>3.1.3.8. – šis punkts attiecas uz komersantiem un privātpersonām, kur periodā līdz 2030.gadam nav prognozēta siltumenerģijas akumulācijas iekārtu izmantošana.</p> <p>3.1.3.13. – rezultatīvais rādītājs attiecas ne tikai uz elektroenerģiju, bet arī uz siltumenerģiju, tāpēc 30% palielinājums ir pietiekami atbilstošs minimālais rezultatīvais rādītājs. Norādām, ka Direktīvas 2024/1275 prasības par saules tehnoloģiju izvietojumu ēkās neattiecas uz visām ēkām, t.i. neskars esošās dzīvojamās ēkas, uz kurām attiecas 3.1.3.13.pasākums.</p> <p>3.1.3.18. pasākums attiecas uz konkrēto darbību – biometāna ražošanas un ievades tīklā atbalsts.</p> <p>3.1.3.22. pasākums primāri ir par siltumenerģijas tarifu normatīvā regulējuma pārskatīšanu, uz kura pamata tiktu</p>
--	---	--

	<p>tehnoloģiju izmantošanā.</p> <p>3.1.3.22. punkts – 2027. gads – pa vēlu, metodikām jābūt pieejamām un ieviestām pēc iespējas ātrāk – 2025. gadā, vēlākais jāsāk darboties – 2026. gadā un tajās jāparedz arī neto-norēķinu princips atlikumsiltumam visiem tirgus dalībniekiem + obligātu pienākumu CSA gadījumā ļaut pieslēgt AE tehnoloģijas pie esošiem CSA pieslēgumiem/siltummezgliem, proti, apvienojot CSA un AER izmantošanu. Jāvērš uzmanība uz to, ka arī Energokopienų regulējums būtu jāpārstrādā (tas ir arī pie NEKP 3.4.6.2. punkta), iekļaujot tajā ne tikai elektroenerģiju, bet arī siltumenerģiju, t.sk. arī atlikumsiltumu un jāievieš pēc iespējas ātrāk.</p> <p>3.1.3.24. punkts – tas pats, vadlīnijām jābūt pieejamām jau 2025. gadā un tām jāaptver ne tikai ekonomiskais pamatojumam pieslēgumam CSA, bet arī pārējiem gadījumiem, ko paredz Direktīvas.</p> <p>Nodaļā nav iekļauti pasākumi ar mērķa rādītājiem tādām svarīgām punktam, kā izglītošana. Šeit būtu jānosaka ne tikai semināru un izglītojošo dažādu tirgus dalībnieku grupu un nozaru pasākumi, bet arī atbalsts vidējās un augstākās profesionālās izglītības programmām, kā to uzturēšanā un attīstībā, nodrošinot ar jaunākām laboratoriju iekārtām, bet arī popularizēšanā pašā augstākajā līmenī, nodrošinot izglītojamo ieinteresētību valsts stratēģiskās nozīmes nākotnes izglītības programmām, un sniedzot dažādu specifisko atbalstu mācībspēku piesaistei no ārzemēm, nozares un jaunu mācībspēku izglītošanai. Bez atbilstoši izglītotiem speciālistiem nebūs iespējams nākotnē uzturēt enerģētikas nozari, uz ko, faktiski, norāda arī vairāku Direktīvu normas.</p> <p>Atkritumi, 3.1.4. nodaļa.</p> <p>Pašā nodaļas sākumā nav atspoguļota informācija, dati un mērķrādītāji, kas skaidri atspoguļotu virzību uz ES prasībām par pieļaujamo apgrābjamo atkritumu apjomu 2030. un 2035.</p>	<p>izstrādātas metodikas, līdz ar to pasākuma termiņš – 2026.gads, ir pietiekami adekvāts.</p> <p>3.1.3.24. – termiņš ir atbilstošs, ņemot vērā pieejamos resursus, pasākuma tvērumu un veicamā darba apjomu. Termiņa maksimāla saīsināšana ievērojami pasliktinātu kvalitāti.</p> <p>Plānā kopumā nav iekļauti pasākumi, kas kā īstenojami ir noteikti ES tiesību aktos.</p> <p>Atkritumi, 3.1.4. nodaļa – pašā nodaļas sākumā ir sniegta atsauce uz 2024. gada SEG inventarizāciju un 2023. gada integrēto ziņojumu par politikām, pasākumiem un SEG prognozēm, kuros ir pieejama detalizētāka informācija. Ziņojumi un to kopsavilkumi par vēsturiskajām un prognozētajām SEG emisijām latviešu valodā pieejami Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra mājas lapā: https://videscentrs.lv/gmc.lv/lapas/zinojums-par-klimatu.</p>
--	--	--

gados. Vēl viens būtiskais trūkums – ir norādītas radāmas tCO₂ emisijas no atkritumiem, taču nav atspoguļoti detalizētāk pa grupām to faktiskie un salīdzināmie apjomi, piemēram, kg uz 1 iedzīvotāju/ gadā – tas ir būtiski skaidrākai mērķu un nepieciešamo darbības virzienu izpratnei visiem tirgus dalībniekiem. Cik atkritumus rada mājsaimniecības, cik rūpniecība utt. Diemžēl emisiju veidā šie skaitļi lielākai daļai neko neizsaka, jo nav zināms, kas zem tā bija faktiski rēķināts, t.sk. pēc atkritumu veidiem. Līdz ar to šīs nodaļas ievaddaļa un mērķrādītājus ir būtiski jāpapildina un jāprecizē.

nodaļas Ricībpolitikas un pasākumi:

3.1.4.2. punkts – piedošanu, bet **pie 1.8 milj. iedzīvotāju skaita 20 tūkst. tvērums informatīvajos pasākumos līdz 2028. gadam – ir vienkārši smieklīgi.** Ja mērķus nepieciešams sasniegt līdz 2030. gadam un atkritumu jautājumos noteikti būs “atliktais efekts”, tad līdz 2028. gadam būtu jāaptver vismaz 1 milj. iedzīvotāju. Elementārā matemātika rāda, ka tas būtu vidēji ap 300 tūkst. iedzīvotāju gadā. Tā kā, norādītos rezultātos rādītājus šādā gadījumā ir jāreizina vismaz ar 10. Taču kā rāda pieredze, tad ar vienu pasākumu vien parasti nepietiek – tie jāveic regulāri, jo bez tā, ka cilvēki kaut ko aizmirst, aizvien vairāk iesaistoties šķirošanā, cilvēkiem rodas arī aizvien vairāk specifisko jautājumu. Papildus nav jāaizmirst, ka šis jautājums ir saistīts ar principiālu domāšanas, attieksmes un uzvedības paradigmu maiņu, kas ir ārkārtīgi sarežģīts un laikietilpīgs process, kas prasa vairākus izglītošanas pasākumus un lielu pacietību. Diemžēl šajos jautājumos nestrādā princips “vienu reizi pastāstīju – un ir rezultāts un vairāk nekas nav jādara”. Līdz ar to, pēc fakta, būtu jāaptver visu iedzīvotāju apjoms 3 – 5 reizes, ņemot vērā arī to, ka pastāv ne vien mājsaimniecības, bet arī komercsektors un publiskais sektors, kur arī būtu jāveic skaidrošana un izglītošana, ņemot vērā arī darbības jomu specifiku.

Tādā veidā, reālajam nepieciešamajam tvērumam būtu jābūt vēl

Aprēķinos ir prognozētie apglabātie daudzumi pa gadiem. Nav iespējams precīzi sadalīt atkritumu apglabāšanas SEG emisijas no rūpniecības vai mājsaimniecībām, svarīgi ir kopējais apglabātais daudzums un sastāvs, kā arī kapacitāte CH₄ savākšanai.

vismaz 3 reizes vairāk par iepriekš noteikto, kas sanāk, ka gadā būtu jāaptver ap 0,8 līdz 1,3 milj. iedzīvotāju. Ja ir mazāk, tad acīmredzot, ka pasākumi nebija efektīvi izstrādāti un organizēti un iedzīvotāji tos nesadzirdēja, līdz ar ko arī valsts un ES mērķi atkritumu jomā netiks sasniegti. Ņemot vērā augstāk minēto, 3.1.4.2. punkta rādītājus viennozīmīgi ir jāceļ augšā.

3.1.4.8. punkts – kāpēc tikai tekstilizstrādājumu? Jāsaprot, ka arī bioloģiski noardāmo atkritumu sistēma kaut arī ieviesta, tomēr nav pilnīga, t.sk. arī attiecībā uz tās maksas noteikšanu. Noteikti plānos ir jāparedz arī tās pilnveides un attīstības pasākumi. Papildus joprojām pastāv problēma, ka dažādās vietās, reģionos ir dažādas atkritumu apsaimniekotāju prasības plastmasas savākšanai un šķirošanai – cilvēkiem ir maksimāli jāatvieglo šis process, gan pārskatot prasības atkritumu apsaimniekotājiem, gan nepieciešamības gadījumā ieviešot arī papildus plastmasas veidu konteinerus (piemēram, krāsainai plastmasai, putuplastam). Joprojām pastāv arī lielgabarīta atkritumu problēma, piemēram, Rīgā – atkritumu apsaimniekotāju licencēšana ir nepieciešams un pareizi, taču jānodrošina pietiekama konkurence un pietiekama elastība, lai ieviestu individuālās atbildības principu un atvieglotu iedzīvotājiem šādu atkritumu nodošanu un padarītu to lētāku tiem, kas veic to pareizi – nav normāli, kad pensionāriem, kam nav iespējas pašiem izjaukt un nogādāt pieņemšanas vietā veco dīvānu, jāmaksā 50 – 100 EUR par katru vienību, kura nodošana pēc būtības, atkritumu apsaimniekotājam izjaucot to pa daļām un sašķirojot pārstrādei, izmaksās sliktākajā gadījumā līdz 20 – 30 EUR. Ņemot to visu vērā, pasākumu plāns ir jāpapildina.

RPPI sektors, 3.1.5. nodaļa.

3.1.5.2. punkts – kāpēc tikai “lielo” investīciju projektus? Latvijas ekonomika balstās uz mazo un vidējo uzņēmumu darbības. Sniedzot pietiekamu un, galvenais, atbilstošu un atvieglotu procedūru atbalstu maziem un vidējiem uzņēmējiem, var panākt

RPPI sektors, 3.1.5. nodaļa - Izmaksu efektīvi valsts atbalstu ir sniegt 1-2 projektos.

daudz lielāku efektu dekarbonizācijas un AER izmantošanas jautājumos, nekā investējot vienā-divos mega-projektos, pie tam papildus arī attīstot vietējo rūpniecību un apstrādi un līdz ar to veicinot arī vietējo tehnoloģiju attīstību dažādās nozarēs. Kāpēc kaimiņvalstis to var, bet Latvija, kas kādreiz bija viena no tehnoloģiju virzītājiem, vairs nevar? Pietiekams ieguldījums un atbalsts palīdzēs attīstīties arī visai Latvijas ekonomikai.

3.1.5. nodaļa neatspoguļo arī tik būtisku un kritiski nepieciešamo jautājumu, kā atbilstošas statistikas izveidi, kas ir viena no lielākajām problēmām un kas būtiski bremzē t.sk. arī pētniecību un zinātni. Šī problemātika faktiski ir atspoguļota arī vairākās ES Direktīvās, kur norādītas visai skaidras prasības datu ievākšanas sistēmu izveidei un datu pieejamības nodrošināšanai. Šeit tas nav atspoguļots.

5. Energoefektivitāte, publiskais sektors. 3.2.2. nodaļa

Ja jau publiskais sektors un tā ēkas plānā ir nodalītas no pārējo ēku energoefektivitātes mērķiem un pasākumiem, tad šajā nodaļā ir jāiekļauj arī visus uz publiskām ēkām attiecināmās Direktīvas Nr. 2024/1275 (2018/2001) prasības, t.sk. Direktīvas 7. panta 1. punkta (a) apakšpunktā noteikto mērķi un tam nepieciešamos pasākumus.

6. Ēku energoefektivitāte. 3.2.3. nodaļa

3.2.3.3. punkts – šeit būtu jāņem vērā arī energoneatkarības un energodrošības jautājumi. Piemēram, tādām iestādēm, kā slimnīcas, ir obligāti jābūt iespējai darboties pilnīgi autonomi, kas ir kritiski nepieciešams noteiktos apstākļos. Tas ir jāatzīmē arī plānā pie šī punkta apraksta.

3.2.3.5. punkts – piedošanu, bet norādītais skaits enerģētiskās nabadzības mazināšanas atbalstam 2017 mājsaimniecības līdz 2030. gadam – ir pavisam nenopietns. NEKP 2.1. nodaļā pie II Dimensijas “Energoefektivitāte” norādīts, ka “*Latvijā apmēram 30% mājsaimniecību ir zem enerģētiskās*

5. Energoefektivitāte, publiskais sektors. 3.2.2. nodaļa –

Plānā kopumā nav un netiks iekļauti pasākumi, kas kā īstenojami ir noteikti ES tiesību aktos. Politikas plānošanas dokumentam nav jāduplē ES tiesību aktu transponēšanas mehānismu apkopojums.

6. Ēku energoefektivitāte. 3.2.3. nodaļa –

3.2.3.3.punkts attiecas uz valsts īpašumā esošo ēku pieslēgšanu pie CSA. Uz slimnīcām attiecas nosacījums par vismaz 2 enerģijas avotu pieslēgumiem un izmantošanu, ko šobrīd inspicē KEM. Punktā slimnīcas netiks atsevišķi izdalītas.

3.2.3.5.punkts – redakcija par 30% mājsaimniecībām ir precizēta. Kā jau Plānā norādīts enerģētiskās nabadzības rādītājam ir vairāki kritēriji, kur katram var būt savs rādītājs Latvijai. Norādām, ka ēku energoefektivitātes pasākumi ir jāskata kopā – 3.2.3.4., 3.2.3.5., 3.2.3.6., 3.2.3.7., 3.2.3.8.pasākums, kur enerģētiskai nabadzībai pakļautās mājsaimniecības tiks aptvertas ar visiem šiem pasākumiem.

3.2.3.5. pasākums attiecas tikai un vienīgi uz enerģētiskai nabadzībai pakļautajām mājsaimniecībām neskarot citas mājsaimniecības, bet pārējie pasākumi visām mājsaimniecībām ietekmēs arī minētās mājsaimniecības.

nabadzības sliekšņa, un visbiežāk šādas mājsaimniecības dzīvo mājoklī ar ļoti zemu energoefektivitāti. – šeit jāvērs uzmanība arī uz to, ka šis sliekšnis ir augstāks nekā noteiktais valstī līmenis, kad mājsaimniecības var pretendēt uz maznodrošinātās mājsaimniecības/personas statusa piešķiršanu un pašvaldību palīdzību mājokļa jautājumos. Pēc CSP datiem uz 01.01.2024. Latvijā bija **833,7 tūkst.** mājsaimniecību ar vidējo lielumu – 2.2 personas. Tātad, 30% ir **vismaz ap 250 tūkstošiem mājsaimniecību**, kam nepieciešams valsts atbalsts enerģētiskās nabadzības pārvarēšanai un sava mājokļa energoefektivitātes paaugstināšanai. Bet valsts nacionālajā plānā pasaka, ka plānos ir atbalstīt 123 reizes (!) mazāk – **tas nesastāda pat 1% no nepieciešamā!** Protams, var pieņemt, ka daļa no mājsaimniecībām nedzīvo savos īpašumos utt., taču arī dzīvojot valsts vai pašvaldību nodrošinātos dzīvokļos, mājās, šiem cilvēkiem nepietiks līdzekļu segt visus izdevumus pasākumiem, kas virzīti uz energoefektivitātes paaugstināšanu un AER ieviešanu.

Papildus, jāatceras arī tas, ka Latvijā ir ļoti liels pensionāru īpatsvars, un šai iedzīvotāju grupai lielu daļu no izdevumiem sastāda izdevumi veselības uzturēšanai (ārsti, medikamenti utt.), kas bieži vien pārsniedz kopsummā pat izmaksas par mājokli un ņemot vērā pensiju apmēru, vismazākais, par ko domās šie cilvēki, mēģinot izdzīvot un nodrošināt sev primāri nepieciešamās vajadzības – tas ir energoefektivitāte. Līdz ar to, šo iedzīvotāju grupu automātiski būtu jāiekļauj šādu programmu atbalsta saņēmēju sarakstā. Jāatgādina arī, ka Satversmes tiesa pēdējo gadu laikā nevienu vien reizi norādīja uz esošo normu neatbilstību mazāk aizsargātajām iedzīvotāju grupām.

Papildus jāatzīmē tas, ka enerģētiskās nabadzības mazināšanas atbalsta pasākumi būtu jādala divās daļās: pastāvīgajā (proti, tekošo rēķinu par enerģiju un mājokli apmaksai) un konkrēti – energoefektivitātes pasākumu realizēšanai, piemēram, apkures sistēmas pārbūvei/ iekārtas nomaiņai, siltumizolācijas

3.2.3.7.pasākums attiecas uz tādām daudzdzīvokļu ēkām, kurās ēku siltināšanas pasākumi to klasiskajā izpratnē nav nepieciešami, tāpēc ir minēts, ka pasākums attiecas uz ēkām,

	<p>uzlabošanai utt.</p> <p>Ņemot vērā augstāk minēto – šo plāna punktu ir jāprecizē un jāuzlabo, iekļaujot t.sk. daudz maz reālus mērķa datus un jādetalizē nepieciešamos pasākumus. Pietiekams atbalsts šīm iedzīvotāju grupām ir kritiski nepieciešams klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai.</p> <p>Jāatzīmē, ka šie apsvērumi ir attiecināmi arī uz NEKP 3.4.7. nodaļu. Šeit papildus jāvērs uzmanība uz to, ka 3.4.7. nodaļā dati neiet kopā ar 2.1. nodaļā norādīto – jāprecizē, iekļaujot atšķirību skaidrojumu, vai jāpapildina 2.1. nodaļa skaidrākai informācijai. NEKP ir ļoti apjomīgs un tikai loģiski visu pamata informāciju iekļaut tā sākumā. Iekļautie augstāk punktam 3.2.3.5. apsvērumi un priekšlikumi ir attiecināmi arī šeit pilnā apjomā. Sekojoši jālabo ne tikai 3.2.3.5. punkts, bet arī visa 3.4.7. nodaļa un tās punktu rādītāji.</p> <p>3.2.3.7. punkts – jānosaka, nevis “<i>kuru tehniskie parametri atbilst ēku siltināšanas parametriem, piemēram, ārsienu biezums un kvalitāte</i>”, bet principā visiem, kas vēlas un kur tehniski iespējams īstenot konkrētu pasākumu veicot pakāpenisku atjaunošanu, neatkarīgi no tā, vai tā būs dziļa vai vienkārša. Šeit, galvenokārt, jāvadās pēc principa – labāk mājas sāk vismaz ar kaut ko, kas jau nesīs energoetaupījumu (piemēram, apkures sistēmas pārbūve, bēniņu siltināšana), nekā nedara vispār neko, jo kārtējo reizi tiek noteiktas nesasniedzamas prasības dalībai atbalsta programmās vai tiek piešķirts tik maz līdzekļu, ka dalība kļūst vienkārši ekonomiski nelietderīga.</p> <p>3.2.3. nodaļā vispār nav atspoguļots būtisks Direktīvas Nr. 2024/1275 jauninājums, proti, plānojamais iedalījums – dziļā atjaunošana, pakāpeniskā dziļā atjaunošana (renovācija) un nozīmīga atjaunošana, kurai Latvijai, ņemot vērā visus tirgus apstākļus, ekonomisko situāciju un reālu iedzīvotāju maksātspēju, būtu jāizvēlas pirmais Direktīvā Nr. 2024/1275 2. panta 22. punkta (a) apakšpunktā piedāvātais variants –</p>	<p>kuras nevajag siltināt, jo to ārsienu biezums un kvalitāte jau ir pietiekama, bet kurās vajag novērst siltuma zudumus ar jumtu, bēniņu, pagrabu, logu durvju nomaiņu un spraugu likvidēšanu. Pārējos nosacījumus aptver 3.2.3.4.pasākums, kurš cita starpā noteic atbalsta programmu noteikumu pārskatīšanu un atvieglošanu.</p> <p>3.2.3.nodaļā netiks iekļauts detalizēts direktīvas 2024/1275 iedalījums, jo tam ir paredzēts atsevišķs politikas plānošanas dokuments – ēku atjaunošanas stratēģija, kurš aptvers arī periodu līdz 2050.gadam un kur jābūt iekļautiem detalizētiem nosacījumiem tieši ēku renovācijas jautājumos.</p> <p>3.2.3.12.pasākums – norādām, ka Plāns aptver periodu no 2021.gada, tāpēc tajā ir iekļauti arī pasākumi, kas šobrīd varbūt</p>
--	--	---

“nozīmīga renovācija ir ēkas renovācija, ja renovācijas kopējās izmaksas, kas attiecas uz norobežojošām konstrukcijām vai ēkas inženiertehniskajām sistēmām, pārsniedz 25 % no ēkas vērtības, izņemot zemes vērtību, uz kuras ēka atrodas”.

Nodaļā nav atspoguļots arī jautājums par renovācijas pasu ieviešanu un citiem noteiktiem Direktīvā Nr. 2024/1275 saistītiem jautājumiem.

No visiem mērķa rādītājiem nekļūst arī skaidrs, vai ar visiem uzskaitītiem plānā pasākumiem tiek plānots sasniegt Direktīvā noteiktos mērķrādītājus. Ir ļoti labi, ka ir norādīti absolūtie skaitļi par esošo situāciju, bet vai iekļautie rezultativajos rādītājos tiem atbilst. **Pēc šī brīža NEKP redakcijas, var redzēt, ka ES mērķi šādiem tempiem netiks sasniegti arī līdz 2100. gadam:** tā, privātmājām noteiktais apjoms sanāk vidēji 1% gadā, līdz ar ko mērķa sasniegšanai vajag 100 gadus, daudzdzīvokļu ēkām nedaudz labāk – vidēji 2.5 - 3% gadā, tātad līdz mērķa sasniegšanai – 30-40 gadi, kas ir aptuveni 1.5-2 reizes vairāk par noteikto Direktīvā termiņu.

3.2.3.12. punkts – jāprecizē, ja tas ir par kopīpašumu, jo attiecībā uz kopību šāds regulējums jau ir pieņemts. Punkts vai nodaļa jāpapildina noteikti arī ar normu izstrādi Atbilstoši 2019. gada Augstākās tiesas nolējumam par kopības bankas kontiem un saistītiem jautājumiem. 5 gadi pagājuši, bet joprojām nav nepieciešamā tiesību regulējuma. Papildus noteikti jāņem vērā arī ES Komisijas 2024. gadā izstrādātas vadlīnijas attiecībā uz administratīvā sloga mazināšanu un lēmumu pieņemšanas procedūru atvieglošanu vai pat izņemšanu attiecībā uz AER ieviešanu – šie ir tik tiešām būtiski un nepieciešami aspekti, kas NEKP nav atspoguļoti.

Vēl viens būtisks aspekts. Lai ēku varētu siltināt utt., tai jābūt normālā tehniskā stāvoklī. Ja drūp balkoni un lodžijas (pat nerunājot par situāciju, kad tie jau krīt..), sākumā mājām būtu jāiegulda ārkārtīgi lieli līdzekļi to sakārtošanai un atjaunošanai.

jau ir īstenoti vai ir īstenošanā, bet kas sniedz ieguldījumu Plānā noteikto mērķu izpildē, piemēram, kumulatīvo energoetaupījumu mērķa izpildē.

Ēku renovācijas pasākumi (ne ēku siltināšanas pasākumi) ietver sevī padziļinātu ēku tehniskā stāvokļa uzlabošanu, kas jau ir veikti daudzos ēku renovācijas pasākumos, piemēram, ēka Salaspilī Daugavas ielā.

		<p>Būtisks cenu kāpums to neļauj darīt – jābūt kādiem finanšu atbalsta mehānismiem, kas ļautu daudzdzīvokļu mājām šo jautājumu sakārtot, jo pilnīgi saprotami, ka cilvēki pirmajā kārtā domās par drošību un lai kāds konstruktīvais elements neuzkrīt kādam uz galvas, atliekot energoefektivitātes pasākumus otrajā plānā. Vēl jo vairāk – arī fasādes nevar nosiltināt, ja nav atjaunoti balkoni un lodžijas – tā būtu vienkārši līdzekļu izsaimniekošana, bet izmaksas šobrīd ir līdzvērtīgas un maz sasniedzamas.</p> <p>3.2.3. nodaļā nav iekļauts arī vēl viens punkts – “zaļo depozītu” attīstība un ieviešana, proti, mērķa ieguldījums tieši ēku atjaunošanai, to energoefektivitātes paaugstināšanai un AER ierīkošanai – tas arī būtu diezgan labs papildus finanšu avots, ja tāds būtu pieejams iedzīvotājiem un ja tam būtu arī izdevīgāki nosacījumi nekā standarta depozīta gadījumos.</p>	
2.	<p>Krista Pētersone, Zaļā Brīvība</p>	<p>I 3.4.5. sistēmas elastības palielināšana Rindkopā ir atsauce uz 2020. gada agregatoru noteikumiem un viedo skaitītāju uzstādīšanu, kas elektroenerģijas sadales sistēmā jau paveikta. Elastības pakalpojumiem ir plašāks konteksts un aktuālas dažādas sistēmu izstrādes – šogad noslēdzās ES finansēts projekts Onenet, kurā piedalījās arī ST un AST, tika sagatavoti politikas veidošanai būtiski priekšlikumi - ieteicams šo sadaļu nedaudz papildināt, konsultējoties ar ST Inovāciju vadības nodaļu (peteris.lusis@sadalestikls.lv)</p> <p>II 3.4.6. energopatērētāju iesaiste Mērķrādītājs par uzstādītajiem mikroģeneratoriem 2030.gadā ir > 20 000, taču šāds skaits jau ir sasniegts šogad. Nepieciešams mērķis ar nākotnes vērtībām. Iespējams, mērķrādītāju vērts mainīt no aktīvo lietotāju skaita uz kopējo uzstādīto jaudu MW, ietverot gan individuālus, gan energokopienu projektus, ņemot vērā, ka iezīmētie atbalsta pasākumi (neto norēķinu sistēma) attiecas arī uz iekārtām, kas neietilpst 11.1 kW kategorijā.</p>	<p>I 3.4.5. sadaļa papildināta.</p> <p>II Rezultatīvais rādītājs paaugstināts līdz > 30 000.</p> <p>III ir iekļauta informācija par Modernizācijas fondu</p>

		<p>III 3.4.6.2. Energokopieniu un elektroenerģijas kopīgošanas normatīvā regulējuma izstrādes pasākums</p> <p>Sadaļā ir skaidri aprakstīta noteikumu iecere, bet beigās noderētu arī daži teikumi par plānotajiem finanšu instrumentiem, piemēram, kas jau iezīmēti Kohēzijas programmā un Modernizācijas fonda noteikumos.</p>	
3.	SIA "Kurzeme Offshore"	<p>1. Eiropas Komisijas 2024.gada 23.februāra atzinumā¹ ir norādījusi, ka: <i>"plānā nav atsauces uz to, kā jūras telpiskajā plānā ir ietverta jūras atjaunojamās enerģijas attīstība".</i></p> <p>Aktualizētā plāna 3.1.3.2.rīcības virziens nosaka, ka: <i>"Jaunu atkrastes vēja parku attīstības nodrošināšanas darbība tiks īstenota atbilstoši un saskaņā ar Jūras telpisko plānojumu Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem līdz 2030. g."², jo Latvijas jurisdikcijā esošajos ūdeņos ir noteiktas 5 atkrastes vēja parku izpētes zonas, kuru kopējā platība veido 1648,76 km², kas ir aptuveni 6% no kopējās Latvijas jūras teritorijas. Visās vēja parku izpētes zonās, izņemot E2 zonu, ir saņemti licenču laukumu pieteikumi."</i></p> <p>Lai arī mēs atbalstām pieeju, ka jūras telpiskajā plānā tiek noteiktas jūras vēja parku izpētes zonas, tomēr ar to vien nepietiek. Svarīgi turpināt saņemt un izskatīt pieteikumus par šīm teritorijām, nevis nerīkoties un saglabāt nenoteiktību, kā tas ir tagad. Rīcības neveikšana nenodrošinās šo projektu īstenošanu.</p> <p>2. Tā kā ir milzīgs un arvien pieaugošs pieprasījums pēc lētas atjaunojamās zaļās enerģijas, ko nodrošina ne tikai lieli</p>	<p>1. EK sniegtās rekomendācijas balstās uz plāna projekta kopsavilkumu, kurā nebija iekļauti pasākumi. Šobrīd plānā iekļautais pasākums</p> <p>3.1.3.2. neierobežo rīcības iespējas.</p>

¹ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, SWD(2024) 43 final, Assessment of the draft updated National Energy and Climate Plan of Latvia, Accompanying the document, COMMISSION RECOMMENDATION, on the draft updated integrated national energy and climate plan of Latvia covering the period 2021-2030; available here:

https://commission.europa.eu/document/download/46341e64-4bdc-466b-b6c1-6cf41821b838_en?filename=SWD_Assessment_draft_updated_NECPLatvia_2023_0.pdf

² <https://likumi.lv/ta/id/306969-par-juras-planojumu-latvijas-republikas-ieksejiem-juras-udeniem-teritorialajai-jurai-un-ekskluzivas-ekonomiskas-zonas>

ieguldījumu dalībnieki, bet arī milzīgs vidējo komunālo pakalpojumu klāsts plašākam ieinteresēto personu lokam, ES ir arī īstenojusi oligopolu un atkarību risku. ES ir atzinusi šīs problēmas un vēlas izmantot vēja enerģijas rīcības plānu un Net Zero Industry Act projektu izstrādes paātrināšanai un kā zilās pintes idejas, lai piešķirtu prioritāti pirmskvalifikācijas kritērijiem un kvalitatīvajiem kritērijiem. To darot, kibernetiķi, ilgtspēja, vides, dabas un sugu aizsardzība un projektu izpilde kā priekšatlases kritēriji un projektu izpilde kā pirmskvalifikācijas kritēriji. Piedāvājuma novērtējumā konkursa plānā jāiekļauj kvalitatīvi kritēriji, piemēram, jūras dabas aizsardzības koncepcijas, dabas saderība, ilgtspēja, inovācija, sistēmas piemērotība un piegādes ķēdes noturība, bet tie vēl nav obligāti.

Lielākā daļa no šiem kritērijiem jau ir iekļauti esošajā Latvijas tiesiskajā regulējumā, proti, Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumos Nr. 631 "Būvnoteikumi būvēm Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos, teritoriālajos ūdeņos un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā" ("noteikumi Nr. 631"). Līdz ar to uzskatām, ka spēkā esošais regulējums ir laba iespēja uz šāda pamata turpināt, bez jebkādam izmaiņām.

3. Kopumā attiecībā uz jūras vēju NEKP projekts drīzāk ir investīciju drošības pasliktināšanās Latvijā. Vai nu fragmenti, kas attiecas uz jūras vēju (izņemot ELWIND), nav mainīti vispār, vai tikai nedaudz. Līdz ar to var noprast, ka NEKP iekļautie sasniedzamie mērķi attiecībā uz atkrastes vēja parkiem ir iekļauti tikai līdz 2030. gadam.

Gadījumā, ja ministrija uzskatīs, ka citus projektus nevarēs pabeigt agrāk par 2032. gadu, aicinām rīkoties ātrāk. Tāpēc nākamajā plāna projekta atjauninājumā būtu jāiekļauj konkrēti rādītāji, lai paātrinātu darbību citos virzienos.

2. 3.1.3.5. pasākuma ietvaros paredzēts mazināt šķēršļus VES būvniecībai un uzlabot atļauju piešķiršanas procedūru.

3. NEKP tvērums ir 2021.-2030.gads. NEKP projekts 2031.-2040.g. jāiesniedz EK līdz 01.01.2028., darbs pie plāna projekta plānots 2027.g.

4. Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030. gadam, 3.1.3.2 pasākums paredz, ka saskaņā ar Jūras plānojumu 2030, laika periodā no 2029 – 2040.gadam, tiks nodrošināta infrastruktūra un novērtējumi papildu līdz 800 MW jaudas uzstādīšanai jaunu atkrastes vēja parku attīstībai.

Uzskatām, ka šāds rīcības virziena formulējums, neskaitot ELWIND projektu, nevajadzīgi ierobežo citu teritoriju izpēti un attīstības iespējas. Formulējumā vārds “līdz” būtu aizstājams ar “vismaz”. Jāpalielina arī būtu sasniedzamais mērķis, tas ir, līdz 1000 MW. Par uzlabojumu varbūt var uzskatīt tikai to, ka tagad tur ir mainīts termiņš tālākam vēja parkam no 2040. līdz 2029. līdz 2040. gadam. Taču tas var nozīmēt arī to, ka Latvija līdz 2029. gadam neplāno attīstīt citus atkrastes vēja parkus. Mēs to uzskatītu par soli atpakaļ.

Vēršam uzmanību uz to, ka plānotais uzstādāmās jaudas apjoms 800MW apmērā var būt nepietiekams, lai nodrošinātu potenciālo projektu ekonomisko dzīvotspēju. Tas pats ir attiecināms arī uz nepieciešamo ieguldījumu atpelnīšanas ostu infrastruktūrā, kas ir nepieciešami atkrastes un sauzesmes vēju parku attīstības nodrošināšanai un Latvijā strādājošu uzņēmumu iekļaušanai ar nozari saistītās piegādes ķēdēs. Turklāt plānotais aktivitātes īstenošanas uzsākšanas termiņš, neliecina par Latvijas ambīcijām izmantot atkrastes vēja parku potenciālu un sniegt pienesumu kopējo Eiropas savienības klimata mērķu sasniegšanā un neradīs interesi no investoru puses par ieguldījumu iespējām atkrastes vēja parku attīstībā.

Nemot vērā minēto, aicinām pārskatīt 3.1.3.2.pasākuma rezultatīvos rādītājus, tos nosakot vismaz 1000MW apmērā, ar īstenošanas termiņu līdz 2030.gadam, tādejādi savstarpēji saskaņojot arī plāna pasākumos ietvertās aktivitātes, kas paredz atbilstošu starpsavienojumu izveidi ar Zviedriju, Vāciju, Lietuvu un Igauniju (piemēram, 3.4.1.2 un 3.4.1.3.pasākums).

4. plānā iekļautie pasākumi nav ierobežojoši vai izslēdzoši. Tie aptver šobrīd identificētos attīstības virzienus un projektus un neizslēdz citu plānā neiekļautu projektu attīstību.

3.1.3.2 pasākuma rezultatīvais rādītājs ir mainīts uz vismaz 1 GW.

5. NEKP tvērums ir 2021.-2030.gads. NEKP projekts 2031.-2040.g. jāiesniedz EK līdz 01.01.2028., darbs pie plāna projekta plānots 2027.g. Detalizēti pasākumi periodam pēc 2030.g. tiks iekļauti nākamajā plāna projektā.

5. Pēdējais, bet ne mazāk svarīgais: Jūras telpiskajā plānojumā iepriekš norādītas piecas potenciālās atkrastes vēja par izpētes teritorijas ar kopējo platību 1648,76 km², kas ir pietiekami daudz, lai veiktu izpēti ne tikai attiecībā uz diviem projektiem. Kāpēc neizmanto arī pārējos un norādīt to izmantošanu plāna projektā? Tāpēc būtu jāapsver un jāizmanto arī pārējo teritoriju potenciāls.

Tagad, pašreizējā statusā, plāna projektā, šķiet, galvenokārt tiek izskatīti tīkla jaudu un infrastruktūru radītie ierobežojumi, nevis atklāts pilnais jūras vēja potenciāls Latvijas ūdeņos. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, kā arī atjaunojamo energoresursu ražošanas potenciālu Latvijā, kas pārsniedz 15 GW, plāna projektā jāatspoguļo ambīcijas ne tikai mērķu sasniegšanā līdz 2030. gadam, bet arī jāsniedz ieskats turpmākajās rīcībās, ko iespējams sasniegt, lai nodrošinātu ilgtspējīgu klimata attīstības politikas plānošanu.

6. Tāpat vēlamies piebilst, ka atbalstām Latvijas Vēja enerģijas asociācijas 2024. gada 25. jūnijā sniegto pozīciju par nepieciešamajiem uzlabojumiem NEKP saistībā ar plānotajām aktivitātēm enerģijas uzkrāšanas jomā.

Mēs būtu priecīgi, ja jūs varētu atrast laiku detalizētākai diskusijai, lai aptvertu neskaidras tēmas, kas ir iekļautas mūsu atzinumā. Tādēļ mēs ierosinām pirms lielu un stratēģiski svarīgu investīciju projektu padomes sanāksmes ieplānot kopīgu attālinātu sarunu sanākumi (2024. gada jūlija pirmajās divās nedēļās).

Mēs augstu vērtējam minētā plāna projekta mērķi un pateicamies par iespēju sniegt savu atzinumu par atjaunināto plāna projektu. Ņemot tiesību aktu projektu publiskā portāla tehnisko uzbūvi, ko uztur Latvijas Republikas Valsts kanceleja, kas neļauj subjektam ar kopīgām pārstāvības tiesībām un kopīgajiem rīkotājdirektoriem iesniegt paziņojumu, izmantojot tiešsaistes

6. Konkrētā diskusija tiks izvēsta šāda pienākuma iestrādes tiesību aktos laikā un izstrādājot atbalsta programmas, ja tādas būs nepieciešamas. Vienlaikus jānorāda, ka atbalsts ūdeņraža ražošanas iekārtām jau kopš 2013. gada ir pieejams ES Inovācijas fonda ietvaros.

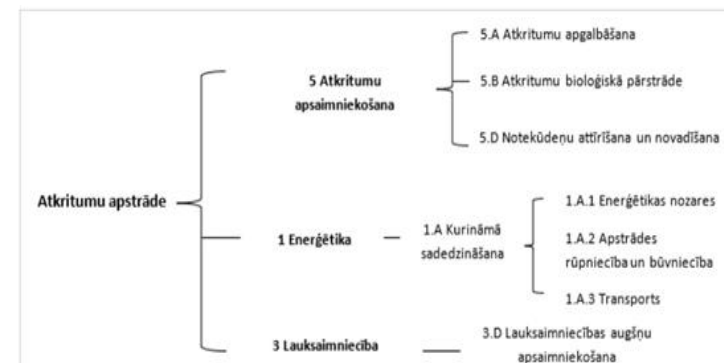
		portālu, mēs savus komentārus jums nosūtām alternatīvā veidā uz ministrijas oficiālo e-pasta adresi.	
4.	Biedrība "Zero Waste Latvija"	<p>Biedrība "Zero Waste Latvija" (turpmāk - ZWL) ir iepazinusies ar 24-TA-1384 "Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam" (turpmāk - NEKP), un pauž savus priekšlikumus plāna projekta pilnveidošanai.</p> <p>Pirmkārt, ZWL uzsver, ka likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumiem Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" noteiktā Stratēģiskā IVN procedūra noteic, ka plānošanas dokumentu drīkst apstiprināt tikai pēc tam, kad tam ir veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Līdz ar to ZWL aicina veikt NEKP projekta aktualizāciju atbilstoši saņemtajiem komentāriem, kā arī turpināt pilnvērtīgi iesaistīt sabiedrību NEKP aktualizācijas procesā.</p> <p>Otrkārt, ņemot vērā to, ka atkritumu apsaimniekošana ir būtisks SEG emisiju avots un mājsaimniecības kā sektors tiek parasti ietverts klimata ilgtermiņa attīstības scenāriju modelēšanā, aicinām mājsaimniecības ietvert pie sektoriem un noteikt mērķus ne tikai teritoriālajām emisijām, bet arī patēriņā balstītajām emisijām¹, kopīgi ministrijām izstrādājot SEG emisiju samazināšanas mērķus nozarēs un ziņošanas standartus.</p> <p>Patēriņa emisijas ir visas attiecīgajā teritorijā patērēto preču un pakalpojumu (gan nacionālās, kas tiek patērētas iekšējā tirgū, gan importētās) dzīves ciklā radītās tiešās un netiešās SEG emisijas.</p>	<p>1. Norādām, ka Plānu kā politikas plānošanas dokumentu ir paredzēts apstiprināt š.g. jūlijā, lai ievērotu Regulas 2018/1999 14.pantu.</p> <p>Vienlaikus, ņemot vērā, ka Plānam vēl nav pabeigts SIVN process ir paredzēts, ka pēc SIVN procesa pabeigšanas un padziļinātā sociāl-ekonomiskā novērtējuma izstrādāšanas Plāns, ja nepieciešams, tiks precizēts, tajā iekļaujot iepriekšminēto novērtējumu (Plāna 4.8.nodaļa), ja nepieciešams, precizējot arī Plāna redakciju, ja tas būs nepieciešams SIVN dēļ, un MK tiks iesniegti grozījumi MK rīkojumā un Plānā.</p> <p>2. Balstoties uz 2024. gada SEG inventarizāciju par 2022. gadu atkritumu apsaimniekošana veido 5,8% no kopējām SEG emisijām, neskaitot ZIZIMM, ieskaitot netiešās CO₂ emisijas. Tās ietver CH₄ emisijas no atkritumu apglabāšanas, kas veido divas trešdaļas (68,7%) no kopējām SEG emisijām atkritumu apsaimniekošanas sektorā, CH₄ un N₂O emisijas no atkritumu bioloģiskās pārstrādes (10,6% no kopējām atkritumu apsaimniekošanas emisijām 2022. gadā) un CH₄ un N₂O emisijas notekūdeņu attīrīšanas un novadīšanas veido 20,7% no kopējām atkritumu apsaimniekošanas emisijām.</p> <p>SEG inventarizācija tiek sagatavota saskaņā ar ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (Konvencija) Līgumslēdzēju pušu konferences lēmuma 24/CP.19 un lēmuma 18/CMA.1 (ziņošanas vadlīnijas) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK,</p>

2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 26. pantu. SEG emisiju un CO₂ piesaistes aprēķināšanā un NIZ sagatavošanā izmantotas Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (KPSP) izstrādātās vadlīnijas, kas noteiktas ar ziņošanas vadlīnijām Konvencijas ietvaros 2006. gada KPSP vadlīnijas nacionālo SEG inventarizāciju sagatavošanai.

Atbilstoši ziņošanas vadlīnijām SEG emisijas un CO₂ piesaiste tiek aprēķinātas šādas tautsaimniecības nozarēs (sektoros):

1. Energētika, tai skaitā transports;
2. Rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana;
3. Lauksaimniecība;
4. Zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība (ZIZIMM);
5. Atkritumu apsaimniekošana.

Atkritumu apstrādes nozare ietekmē gan Atkritumu apsaimniekošanas, gan Energētikas, gan lauksaimniecības sektoru SEG emisijas.

5.	Nodibinājums „Pasaules dabas fonds”	<p>Nodibinājums „Pasaules dabas fonds” (turpmāk tekstā - Nodibinājums) ir iepazīties ar aktualizēto “Latvijas Nacionālā Enerģētikas un klimata plāns 2021 – 2030.gadam” projektu, kas nodots publiskā apspriešanā 2024.gada 12.junijā, projekta ID 24-TA-1384.</p> <p>Ņemot vērā, ka Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekta dokuments publiski pieejams no 2024.gada 25.jūnija, tad šeit sniegtos priekšlikumos nav ietverts iepriekš minētā dokumenta izvērtējums.</p> <p>Nodibinājums vēlās sniegt šādus ieteikumus Aktualizētā plāna pilnveidošanai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Klimata rīcības ceļa kartē Priekšrocībās minēts “Vairāk nekā pusi Latvijas teritorijas veido meža zeme. Mērķtiecīgi un ilgtspējīgi veidojot mežaudžu struktūru un to noturību ir iespējams palielināt CO₂ piesaistes ZIZIMM sektorā, veicināt koksnes izmantošanu būvniecībā, un inovatīvu koksnes produktu ražošanā, kā arī biomasas, tajā skaitā reciklētās koksnes izmantošanu enerģētikā.” Lūgums skaidrot ko nozīmē ilgtspējīgi veidota mežaudžu vecumstruktūra. 2) ZIZIMM sektorā bāzes scenāriju aprakstā minēti plašāki iemesli SEG emisiju palielinājumam, piemēram, mežizstrādes ietekmes, meža zemju pārveide par apbūvi, apmežojušos teritoriju atgriešana lauksaimnieciskā ražošanā vai kūdras ieguves apjomu palielināšanās, nepieciešams noteikt Pasākuma īstenošanas veicamās darbības un mērķradītājus tieši šo emisiju samazinājumiem. 3) ZIZIMM sadaļā apmežojumu plānošanā būtu nepieciešams aprakstos sniegt informāciju vai tas būtu koku plantāciju stādījums vai meža veidošana, kā arī kāds būtu minimālais koku audzēšanas aprites cikls un dabiskā traucējuma riska pakāpe. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ilgtspējīgi veidota mežaudžu vecumstruktūra ir tāda, kas sabalansēti nodrošina visa vecuma mežaudzes – gan jaunaudzes, vidēja vecuma audzes, gan briedumu sasniegušus mežaudzes. Tādējādi tiek nodrošināts, ka mežaudzes spēj gan nodrošināt bioloģisko daudzveidību, gan ir klimatnoturīgākas, gan nodrošina ekonomisko pienesumu un spēj pildīt citas funkcijas. 2) NEKP Mērķu scenārijā iekļauti tādi pasākumi ZIZIMM sektoram, ko apstiprināja par nozari atbildīgā ministrija. Pasākumi ir diskutēti ar sadarbības partneriem un skatīti arī Zemes sektora (t.sk. mežsaimniecība) un lauksaimniecības darba grupā. 3) Papildināts 2. pielikums. Apmežošana (abi organisko augšņu pasākumi un mazāk vērtīgo l/s zemju apmežošana) ir modelēts kā plantāciju mežs ar sākotnējo biežību 1500 stādīti koki uz 1 ha, paredzot, ka
----	-------------------------------------	--	--

4) 3.1.6.5. punkts, kas paredz mērķtiecīgu meža ieaudzēšana izstrādātajos kūdras laukos nav apvienojams ar ES Dabas atjaunošanas, kā arī ilgtermiņā tam būs negatīva nevis pozitīva ietekme uz emisiju samazinājumu. Pirmkārt, nosusināto kūdrāju apmežošana neatjaunos kūdrāju ekosistēmu ar tās floru, faunu un šīs ekosistēmas funkcijām. Otrkārt, kamēr kūdrājs būs nosusināts, tas turpinās degradēties, veicinās klimata pārmaiņas, jo radītas CO₂ un slāpekļa oksīda emisijas būs lielas. Ilgtermiņa oglekļa zudumi no nosusinātā kūdrāja, visticamāk, būs lielāki nekā meža biomasā uzkrātais oglekļa daudzums. Ogleklis tiks izdalīts atmosfērā kā CO₂, kad koki sasniegs sava dzīves cikla beigas. Veģetācijas atgriešanās pēc nosusinātu kūdras lauku atjaunošanas par mitrzemēm var paātrināt SEG piesaistes funkcijas atjaunošanos. Pārvēršot nosusinātās mitrzemes no emisiju radītāja uz uzkrājēju.

5) Ir daudz iespēju palielināt mežsaimniecības vērtību ķēžu ilgtspējību un palielināt to ieguldījumu siltumnīcefekta gāzu emisiju neto nulles sasniegšanā. Pašlaik dekarbonizācijas un

atjaunošanas jeb galvenā cirte notiek vidēji 60 gadu vecumā, kad koki sasniedz iepriekš spēkā esošās caurmēra robežvērtības. Gan lapu koku, gan skuju koku audzēs paredzētas 2 kopšanas cirtes. Dabisko traucējumu risks ņemts vērā kā vidējais pieaugums un atmirums, bet skaitliski mēs to nevaram novērtēt, salīdzinot ar teorētisku ideālo situāciju. Riski ir ņemti vērā arī, izmantojot konservatīvu pieeju pasākumu izmaksu novērtējumā, ko veica ZM.

4) ES dabas atjaunošanas regula neuzliek par pienākumu atjaunot hidroloģisko režīmu (*rewetting*) visās organiskajās augsnēs, ko izmanto lauksaimniecībā, bet tikai daļā (2030.gadā 50% atjaunot, no kuriem trešdaļā būtu atjaunots hidroloģiskais režīms). Tā pat regula neparedz konkrētu mērķi hidroloģiskā režīma atjaunošanai izstrādātajos kūdras laukos. Tā tiek paredzēta kā elastība, lai dalībvalstis varētu sasniegt noteiktos procentus organisko augšņu hidroloģiskā režīma atjaunošanā lauksaimniecības zemēs, ieskaitot arī hidroloģiskā režīma atjaunošanu bijušajās kūdras ieguves vietās līdz noteiktam apmēram. Tādejādi ir iespējams gan apmežot, gan veikt citus rekultivācijas pasākumus, izvērtējot katras konkrētās vietas specifiku.

Pasākumu aprēķinos izmantoti uz empīriskiem datiem balstīti, Latvijā verificēti un zinātniskajā periodikā publicēti vienādojumi un aprēķinu metodes, kas atbilst Starpvalstu klimata pārmaiņu padomes (IPCC) vadlīnijās iestrādātajiem uzstādījumiem labai praksei - izmantot reģionālā līmenī verificētas aprēķinu metodes, kas vislabāk raksturo vietējo situāciju un nodrošina lielāko precizitāti SEG emisiju aprēķinos. Izmantotās aprēķinu metodes ir harmonizētas ar SEG inventarizācijā izmantotajām metodēm un emisiju faktoriem, ko katru gadu pārbauda IPCC akreditēti Eiropas komisijas un IPCC sekretariāta eksperti.

	<p>aprites ekonomikas politikai kopumā ir tendence uz šauru nozares fokusu, piem. par nulles emisiju enerģijas ražošanas attīstību, apmežošanu atlikušā oglekļa kompensēšanai vai atjaunojamo materiālu plašāku izmantošanu no fosilā kurināmā iegūto materiālu vietā, kā tas ir Aktualizētā plāna ietvaros. Maz uzmanības tiek pievērsta plašākai koksnes cirkulārai izmantošanai un pārstrādei, kas būtu kā daļa no saskaņotas dekarbonizācijas stratēģijas.</p> <p>6) Apgalvots: “(..) visbūtiskāk ir izvairīties no pasākumu finansēšanas, kas ir pretrunā ar SEG emisiju samazināšanu, oglekļa dioksīda piesaisti un klimatnoturīguma nodrošināšanu.” Tomēr ir paredzēta vairāku tieši šādu pasākumu finansēšana ZIZIMM sektorā. Nepieciešams novērst šādu pretrunu.</p> <p>7) Apgalvots: “pieaugošs slāpekļa minerālmēslu patēriņš, līdz ar to arī lauksaimniecības augšņu apsaimniekošana rada lielu SEG emisiju īpatsvaru.”, taču pasākumos tiek paredzēta mēslošana. Tāpat tiek paredzēts N2O emisiju pieaugums un tiek attaisnots, ka tas būs “daudz mazāks nekā piesaistes emisijas”, taču netiek precizēts, vai ir domāts apjoms (kg) un vai tiek ņemts vērā N2O kā SEG potenciāls.</p> <p>8) Nav īsti skaidrs, kā kokmateriālu izmantošanas veicināšana, kas kopumā atbalstāms un pozitīvi vērtējams pasākumu kopums, tiks salāgota ar mežizstrādes ierobežojumiem nākotnē.</p> <p>9) Lauksaimniecības nozarē tiek paredzēta intensīvāka nosusināšana un meliorācijas pasākumi, lai uzlabotu augsnes ražību, taču šāda rīcība ir pretstatā pret klimata zinātni, ko</p>	<p>5) NEKP Mērķu scenārijā iekļauti tādi pasākumi ZIZIMM sektoram, ko apstiprināja par nozari atbildīgā ministrija. Pasākumi ir diskutēti ar sadarbības partneriem un skatīti arī Zemes sektora (t.sk. mežsaimniecība) un lauksaimniecības darba grupā.</p> <p>6) NEKP Mērķu scenārijā iekļauti tādi pasākumi ZIZIMM sektoram, ko apstiprināja par nozari atbildīgā ministrija. Pasākumi ir diskutēti ar sadarbības partneriem un skatīti arī Zemes sektora (t.sk. mežsaimniecība) un lauksaimniecības darba grupā.</p> <p>7) N₂O emisijas var sasniegt līdz 5% no koksne piesaistītā CO₂, līdz ar pasākuma pozitīvā ietekme ir daudz lielāka nekā papildus radītās SEG emisijas. Tomēr ieviešot pasākumu ir jānodrošina, ka mežu mēslošanā patērētais slāpekļa minerālmēslojums tiek uzskaitīts atsevišķi un SEG emisijas, kas rodas no tā izmantošanas, tiek ziņotas meža zemes kategorijā (ne lauksaimniecībā).</p> <p>8) Šobrīd, piemēram, daudz apaļkoku tiek eksportēti, bet palielinot to pārstrādi uz augstākas pievienotās vērtības produktiem varētu tikt veicināta kokmateriālu izmantošana. No SEG inventarizācijas skatu punkta ir vienalga, vai</p>
--	--	---

	<p>Plānā ir uzsvērts veicināt un ievērot. Lūgums novērst šādas pretrunas.</p> <p>10) Minēts, ka “bez papildu elektroenerģijas sistēmas stiprināšanas Latvijas elektroenerģijas tīkls spēj uzņemt teju 3,5 reizes vairāk elektroenerģijas nekā esošais Latvijas patēriņš”. Plānā trūkst skaidrojuma, vai plānotais elektroenerģijas patēriņa pieaugums, ņemot vērā Plānā ietvertās darbības un dažādu sektoru elektrifikāciju, ietilpst šajā apjomā, un, ja neietilpst, kā ir paredzēts stiprināt un paplašināt esošo sistēmu. Plāns paredz, ka uzlabojot energoefektivitāti, mazināsies kopējais energopatēriņš, taču šim apgalvojumam nav atrodamas precīzākas aplēses vai atsaucis.</p> <p>11) Apgalvots: “Latvija ir ceturtais mazākais enerģijas galapatērētājs starp visām ES dalībvalstīm” – būtu vērtīgi pievienot, vai šis rādītājs attiecas uz kopējo patēriņu vai īpatnējo (<i>per capita</i>), un atsauci uz datiem [<i>pēc EUROSTAT datiem šāds rādītājs varētu būt tikai elektroenerģijas gala patēriņā no industrijas, taču tie nav īpatnējie dati, turklāt pavisam cita situācija ir mājsaimniecību patēriņā</i>].</p>	<p>kokmateriāli tiek izmantoti uz vietas vai eksportēti, piesaiste tiek ieskaitīta ražotājvalstij.</p> <p>9) NEKP mērķa scenārijā ir paredzēti dažādi pasākumi, gan hidroloģiskā režīma atjaunošana, gan meliorācijas sistēmu uzturēšana. Katrai konkrētai teritorijai ir jāmeklē labākie risinājumi, ņemot vērā tās specifiku.</p> <p>10) Elektroenerģijas patēriņa pieaugums ir paredzēs šajā apjomā, vienlaikus jānorāda, ka šeit uzrādīta tīkla kopējā kapacitāte nevis reģionālā. Līdz ar to elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmas stiprināšana būs nepieciešama reģionāli – kādā reģionā kapacitātes šobrīd trūkst, kādā netrūkst.</p> <p>Enerģijas patēriņa izmaiņas Bāzes scenārijā ir iekļautas Plāna 3.2.nodaļā, bet Mērķu scenārijā – 4.nodaļā un 2.pielikumā. Detalizēti energobilances dati Plānā netiks iekļauti, jo tie atbilstoši Regulai 2018/1999 un EK norādēm tiek izstrādāti atsevišķā Excel datnē EK izstrādātajā veidlapā. Šī veidlapa tiks publicēta KEM tīmekļa vietnē un iesniegta EK elektroniski.</p> <p>11) apgalvojums attiecas uz enerģijas galapatēriņu (final energy consumption) absolūtās vērtībās. EUROSTAT dati:</p>
--	---	---

12) Ūdeņraža tehnoloģiju izmantošanas pamatojumam trūkst būtiska izvērtējuma, kāda veida ūdeņradis Latvijai ir pieejams šobrīd, kādās proporcijās un kādas ir ilgtermiņa prognozes par ūdeņraža lietderību Latvijas kontekstā. Transporta nozarē būtu ieteicami ieguldījumus ūdeņraža jomā pārvirzīt uz tiešo elektrificēšanu. Plānā tiek minēts arī zaļais ūdeņradis, taču netiek precizēts, kuros sektoros un pasākumos un kādā proporcijā tas tiks lietots, līdz ar to rodas šaubas, vai Latvija spēs nodrošināt nepieciešamo apjomu tieši zaļā ūdeņraža, ņemot vērā arī pārējo jomu intensīvo elektrifikāciju. Arī pie saīsinājuma RFNBO ūdeņradis tiek minēts kā atjaunīgais kurināmais, taču tas tā nav viennozīmīgi.

13) 3.1. 4.9. Atkritumu ieviešanas un importēšanas aizlieguma noteikšanas pasākuma izpildes datums ir 2030.gads. Priekšlikums šo samazināt līdz 2027.gadam.

Simplified energy balances (online data code: nrg_bal_s)
Source of data: Eurostat

Table Line Bar Map

	TIME	2022 ↑
GEO ↓		
Malta		8 126.240
Cyprus		21 210.969
Estonia		32 309.070
Luxembourg		42 715.675
Latvia		46 080.834
Slovenia		54 851.983
Lithuania		62 734.349
Croatia		80 142.355
Bulgaria		115 359.018
Slovakia		123 778.488
Ireland		139 125.538
Denmark		155 255.183
Greece		187 381.018
Portugal		194 346.268
Hungary		212 983.386
Finland		271 439.234
Romania		279 347.711
Czechia		289 801.241
Austria		306 330.912
Sweden		359 720.160
Belgium		388 669.903
Netherlands		505 226.773
Poland		842 386.120
Spain		944 682.436
Italy		1 299 265.006
France		1 611 143.991
Germany		2 358 992.708
European Union - 27 countries (from 2020)		10 933 406.569

12) Plānā tiek apskatīts tikai atjaunīgais ūdeņradis (RFNBO), ko Latvijā šobrīd neražo un tuvākajā laikā tā ražošana netiks uzsākta. Transporta jomā ir spēkā obligātais RFNBO mērķis transporta sektorā (Direktīvas 2023/2413 25.pants), līdz ar to investīciju pārvietošana elektrifikācijai apdraudēs šī obligātā mērķa sasniegšanu. Minētais atjaunīgais ūdeņradis

		<p>14) Skatoties socioekonomisko aspektu kontekstā, Plānā netiek apskatīta iespēja, kādus ieguvumus Latvija varētu gūt, ja tā apsvērtu ieviest tādus mērķus, kas ļautu tai būt nevis potenciālajai iztrūkstošo gada emisiju sadales vienību iepircējai (runājot par elastību izmantošanu), bet gan pārdevējai, kas nozīmētu iespējamus zaudējumus vienuviet, bet lielus ieguvumus gan finansiāli, gan klimatam citviet.</p> <p>15) Plānots "Sabiedrības izpratnes veidošanas un kapacitātes stiprināšanas pasākumi". Minētais sasniegtais iedzīvotāju skaits būtu ieteicams augstāks, ņemot vērā KEM plašo tvērumu. Tiek minēts arī, ka 10 000 sasniegto iedzīvotāju paradumi mainīsies, taču netiek aprakstīts, kā tiks izmērīta vai novērota šo iedzīvotāju paradumu maiņa.</p> <p>16) Minēts "...fiskālā politika veicinās paradumu maiņu dodot priekšroku klimatam draudzīgākiem risinājumiem, kā arī nodrošinās taisnīgu pāreju." Tālāk Aktualizētā plānā nav</p>	<p>periodā līdz 2030.gadam varētu tikt lietots tikai transporta sektorā, kas ir uzrādīts transporta sektora prognozēs.</p> <p>13) Šādu termiņu noteikt varētu būt apgrūtināši, ņemot vērā, ka tam ir nepieciešami grozījumi Enerģētikas likumā un jāņem vērā tiesiskās paļāvības princips un piemērošanas pārejas periods. Tāpat jānorāda, ka 2030.gads ir gala termiņš, vienlaikus grozījumus attiecīgajos likumos varēs sākt virzīt ātrāk.</p> <p>14) Plānā ir parādīts, ka īstenojot visas Plānā noteiktās rīcībpolitikas un pasākumus Latvija savu ne-ETS mērķi pārsniegs par 1,8 procentpunktiem, kas savukārt nozīmē iespēju pārdot gada emisiju sadales vienības vai tās novirzīt ZIZIMM mērķu izpildei.</p> <p>15) Sabiedrības izpratnes veidošanas un kapacitātes stiprināšanas pasākumi plānoti atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. - 2028. g. 3. rīcības virzienam "Sabiedrības informētības par atkritumu apsaimniekošanas jautājumiem, vides izglītības un līdzdalības veicināšana", 3.1. pasākumam "Paplašināt atkritumu radītāju informēšanas un izglītošanas pasākumus, lai atkritumu radītāji būtu ieinteresēti atkritumu rašanās novēršanā un dalītā vākšanā. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. - 2028. g. 9.3.11. nodaļā <i>Sabiedrības apziņas veicināšana</i> ir izklāstītas plānotās aktivitātes. Pasākumi, kas saistīti ar sabiedrības izglītošanu un dzīves veida maiņu pozitīvi ietekmēs klimata mērķus. Daudzu Eiropas Savienības Vides un klimata pasākumu programmas LIFE 2018. – 2020. gada</p>
--	--	--	---

		<p>atrunāts, kas būs citējumā pieminētās fiskālās politikas izmaiņas paradumu maiņai. Fiskālai politikai var būt nozīmīga ietekme un tamdēļ nepieciešama atsevišķa sadaļa par priekšlikumiem nodokļu sistēmas pilnveidošanā virzoties uz klimatneitralitātes attīstību.</p> <p>17) Plānā tiek pievērsta uzmanība kapacitātes stiprināšanai un atbalstam STEM jomās studējošajiem, taču būtu nepieciešamība domāt arī par klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās tēmu iekļaušanu skolu mācību saturā, tādā veidā ceļot sabiedrības informētību, kas arī ir atslēga sabiedrības paradumu transformācijai. Šobrīd klimata jautājumi fragmentēti un atkarībā no skolas un skolotāja izpratnes un entuziasma iekļauti mācību priekšmetos.</p> <p>18) Relatīvi maz integrēti aprites ekonomikas aspekti Aktualizētā plānā, tas būtu papildināms, piemēram, 3.2.2, 3.2.3. sadaļās.</p>	<p>integrētā projekta „Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju” Nr. LIFE20 IPE/LV/000014 aktivitāšu ietvaros plānoti sabiedrības iesaistīšanas pasākumi visā Latvijā, kur tiks aicināts plašs ieinteresēto loks. Kampanjas, pētījumi, anketēšana, mērījumi tiek veikti LIFE projekta ietvaros pie dažādām aktivitātēm.</p> <p>16) Lai gan šāds ieteikums ir ļoti vērā ņemams, tomēr fiskālo politiku Latvijā veido Finanšu ministrija, kas iebilst Plānā iekļaut kādus fiskālās politikas instrumentus, kas nav iekļauti Nodokļu politikas pamatnostādņēs.</p> <p>17) Papildināta 3.5. nodaļa, iekļaujot atsauci uz nepieciešamību iekļaut arī klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās tēmas.</p> <p>18) Norādām, ka Plāns nedublē citus spēkā esošos politikas plānošanas dokumentus, tāpēc aprites ekonomikas aspekti Plānā nav detalizēti skatīti, jo tie ir iekļauti Atkritumu apsaimniekošana valsts plānā uc. politikas plānošanas dokumentos.</p>
6.	AS “Rīgas siltums”	<p>AS “RĪGAS SILTUMS” ir izskatījis aktualizēto Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam redakciju ar tā pielikumiem, turpmāk tekstā - NEKP.</p> <p>NEKP satvarā ir iekļauti ilgtermiņa mērķi un to izpildes pasākumi sekojošās nozarēs vai darbībās - siltumnīcefekta gāzu</p>	

emisiju samazinājums un oglekļa dioksīda piesaistes palielinājums, atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielinājums, energoefektivitātes uzlabošana, enerģētiskās drošības nodrošināšana, enerģijas tirgu infrastruktūras uzturēšana un uzlabošana, kā arī inovāciju, pētniecības un konkurētspējas uzlabošana. Kā ilgtermiņa mērķi attīstītai un klimatneitrālai tautsaimniecībai tajā paredzēta resursu efektivitātes uzlabošana, to pietiekamība un dažādība, fosilo un neilgtspējīgo resursu patēriņa samazināšana un atjaunojamo energoresursu plašāka izmantošana.

AS "RĪGAS SILTUMS" kā enerģētikas nozares dalībniekam, iepazīstoties ar aktualizēto NEKP, ir radušies vairāki precizējoši jautājumi.

1. Ierosinām precizēt NEKP 3.1.3.7. pasākuma "Īstenot pilotprojektu lielas jaudas elektroenerģijas ražošanas stacijās akumulācijas risinājumu īstenošanai" nosacījumus - par kādu akumulāciju tiek minēts (elektroenerģijas, siltumenerģijas), kā arī, precizēt informāciju par kādiem akumulācijas risinājumu apjomiem tiek domāts (MWh, tilpums u.c. raksturlielumi).
2. NEKP 3.1.3.10. pasākums paredz "Nodrošināt AE ražošanas jaudu palielināšanu CSAS un infrastruktūras modernizāciju" un norādīts vēlamais rezultatīvais rādītājs - jaudu palielinājums par 30%, siltuma zudumu samazinājums valstī līdz <10%, CSA iekārtu lietderība +10%.

Nemot vērā norādīto rezultatīvo rādītāju, ja siltuma zudumu samazinājums CSAS infrastruktūrā līdz <10% ir domāts, ka no esošās katra operatora situācijas CSAS infrastruktūras zudumi tiek samazināti vismaz līdz 10%, tad pēc AS "RĪGAS SILTUMS" ieskatiem, līdz 2030.gadam to nebūs iespējams sasniegt, jo CSAS operatoru sistēmas ir dažādu garumu un 10% zudumi ir grūti

1. pasākums nosaukums precizēts. Pasākums attiecas gan uz elektroenerģijas, gan siltumenerģijas akumulāciju lielas jaudas enerģijas ražošanas iekārtās (kurināmā sadedzināšanas iekārtās).
Kā rezultatīvais rādītājs nav minēti konkrēti lielumi, lai neierobežotu risinājumu veidu.

2. rezultatīvais rādītājs attiecas uz visu valsti – valstī vidējais siltuma zudumu rādītājs.

Piemērs ir te https://videszinatne.rtu.lv/wp-content/uploads/2021/02/DHCS_lv_1_nodevums_g_c.pdf

Rezultatīvie rādītāji precizēti.

		<p>izpildāma prasība pie esošo CSA siltumtīklu temperatūru režīmiem.</p> <p>Ja mērķis ir CSAS infrastruktūru pārkvalificēt uz pilnīgu/daļēju zemo temperatūru režīmiem, tad šādas darbības var tikt īstenotas vairāku desmitu gadu garumā, atkarībā no katra CSA sistēmas sarežģītības.</p> <p>Attiecībā uz CSA iekārtu lietderību +10%, ierosinām noteikt atskaites punktu, kas tiks pieņemti CSA iekārtu lietderības mērīšanai. Šobrīd liela daļa no Latvijas CSA operatoriem jau ir uzstādījuši ražošanas iekārtas ar augstu efektivitāti un šādām iekārtām nav iespējams paaugstināt efektivitāti par 10%.</p> <p>3. Ierosinām precizēt NEKP 3.1.3.16. pasākuma “Noteikt pienākums klimatneitralitātes plānu izstrādei lielas jaudas iekārtām” ietverto informāciju, vai lielas jaudas iekārtas tiks uzskatītas operatora visu iekārtu jaudu kopsumma vai konkrēta operatora vienas iekārtas jauda? Kā arī ierosinām precizēt, vai cietā biomasā (šķelda; granulas) pēc 2025.gada tiks uzskatīta par atjaunojamo energoresursu, kas nerada CO2 izmešus.</p>	<p>3. Norādām, ka minētais pienākums izriet no pienākumiem Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ietvaros, līdz ar to tiek skaitīts kopā visu stacijā esošo iekārtu jaudas. Pasākuma apraksts attiecīgi tiek precizēts.</p> <p>Ierosinātais precizējums attiecībā uz biomasu netika iekļauts, jo to nav iespējams šādi noteikt. ES ETS ietvaros biomasā tiks uzskatīta par 0 CO₂ kurināmo, ja tā atbilst ilgtspējas un emisiju ietaupījuma kritērijiem, līdz ar to tas tiek noteikts katram sūtījumam, katram gadījumam atsevišķi un to nav iespējams iepriekš noteikt visai valstij kopumā.</p>
7.	Vēja enerģijas asociācija	<p>Par aktualizēto Nacionālo enerģētikas un klimata plānu (NEKP) 2030. gadam.</p> <p>Vēja enerģijas asociācija (turpmāk – VEA) pateicas Klimata un enerģētikas ministrijai (turpmāk - KEM) par pilnveidoto NEKP projektu un iespēju izteikt komentārus.</p> <p>Precizētais plāns ir kļuvis pārskatāmāks, tomēr norādām uz iespējām un nepieciešamību plānu pilnveidot, lai novērstu iekšējas pretrunas un atbalstītu vienotus uzstādījumus, īpaši enerģētikas sadaļā. Mērķa un rezultāta skaidrība un saskaņotība palīdzēs plānā notetiko mērķu pārskatāmai īstenošanai.</p>	

VEA komentāri par plānā ietvertajiem vai iztrūkstošajiem mērķiem un pasākumiem to īstenošanai

Privātā sektora pienesums klimata mērķu sasniegšanā.

Nedz sākotnējā, nedz papildinātajā dokumentā apzināti, nav iekļauti atjaunojamās enerģijas ražošanas mērķi dalījumā pa izmantotajām tehnoloģijām. Atturoties no iespējas iezīmēt pamatotas ambīcijas, trūkst pamatojuma vēlamajai privāto investīciju piesaistei, kas nepieciešamas, lai atbalstītu Latvijas valstij saistošo klimata politiku mērķu sasniegšanu.

Lai arī nepārprotami minēts publiskais un privātais finansējums, plānā joprojām nav atsaucis, pausta attieksme par ārvalstu kapitāla piesaisti. Tā ir būtiska negatīva atšķirība, raugoties kopskatā uz Lietuvas un Igaunijas iesniegtajiem NEKP dokumentiem, kas neļauj saprātīgi novērtēt potenciālās atjaunojamo energoresursu (turpmāk – AER) eksporta iespējas.

Dokumentā joprojām ir redzamas iekšējas pretrunas, aplūkojot iespēju/vajadzību Latvijai kļūt par AER eksportētāju (sk. 26.lpp). No vienas puses ir uzsvērtā iespēja aizpildīt iztrūkumu reģiona paredzamajā AER pieprasījumā, bet no otras puses tiek norādīts uz teju piespiedu vajadzību eksportēt, lai apgūtu Latvijā saražoto AER pārpalikumu pēc vietējā tirgus paredzamā pieprasījuma apgūšanas.

Plānam būtu jāietver Latvijas ambīcija attīstīt atjaunojamās enerģijas industriju Latvijā, ņemot vērā privātā kapitāla interesi un vēlmi sniegt savu pienesumu energodrošības, inovāciju un Latvijas konkurētspējas veicināšanā, ievērojot arī sabiedrības intereses attiecībā uz energoresursu pieejamību par konkurētspējīgu cenu.

Latvija NEKPā nenoteiks atjaunīgās enerģijas mērķus konkrētām tehnoloģijām, izņemot no ES tiesību aktiem izrietošos mērķus, piemēram, modernās biodeģvielas/biogāzes vai nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgās degvielas mērķus transportā vai atjaunīgā ūdeņraža mērķi rūpniecībā.

Norādām, ka 26.lpp ir apskatīti mērķu noteikšanas aspekti. t.i., kāpēc mērķi tiek noteikti tieši tādi, kā piedāvāts Plānā. mērķi elektroenerģijas jomā ir jānosaka tādi, lai neapdraudētu elektroenerģijas starpsavienojumu jaudu un neapdraudētu kaimiņvalstu elektroenerģijas pieejamību, tāpēc starpsavienojumu jaudu nodrošināšana un nepieciešamību nodrošināt elektroenerģijas eksportu ir viens no aspektiem, kāpēc atjaunīgās enerģijas īpatsvara elektroenerģijā vai emergoefektivitātes mērķi tiek noteikti tieši tādi, kā piedāvāts Plānā.

CFD (contracts for difference) mēs neatbalstām, jo lielā AER jaudu rezervācija vairāk kā 6000 MW apmērā norāda uz to, ka tirgū interese par VES un SES attīstību ir bez atbalsta pasākumiem. Ja tirgus efektīvi strādā, tad nav nepieciešams iejaukties ar kropļojošiem mehānismiem. Sprotu, ka jūs jau

Finanšu garantijas mehānisma iekļaušana

Aicinām NEKP paredzēt finanšu garantijas mehānismu (CFD vai analogu) atjaunojamās elektroenerģijas ražotājiem, kas tiktu realizēti caurspīdīgās un atklātās izsolēs. Iepriekš NEKP paredzēja likumdošanas iniciatīvu izstrādi uzsākt jau šajā gadā, tā, piemēram, 2023. gada novembra redakcija paredzēja "Izvērtēt nepieciešamību un iespējamību rīkot tehnoloģiski neitrālas izsoles jaunu elektroenerģijas ražošanas iekārtu, kurās izmanto AER, ieviešanai." (47. lpp, 10. punkts) Līdzvērtīgi mehānismi ir paredzēti vai jau tiek ieviesti citās Baltijas valstīs. Šāda mehānisma esamība nodrošinās konkurētspējīgu investīciju atbalstu arī Latvijā. Aicinām skaidri un nepārprotami iekļaut to kā papildus punktu NEKP rīcības uzdevumu programmā.

Baltijas jūras piekraste – resurss vēja enerģijas attīstībai.

Plānā minētas vairākas Latvijas priekšrocības – dabas resursi, kas likumsakarīgi iespējo Latvijai noteikto AER mērķu, un līdz ar to arī klimata mērķu sasniegšanu. „Latvijā ir salīdzinoši zems iedzīvotāju blīvums, piemērota, līdzena topoloģija un piemērots vēja ātrums izmaksu efektīvai vēja enerģijas izmantošanai elektroenerģijas ražošanai“ (10. lpp). Tomēr vēlamies norādīt – ne zems iedzīvotāju blīvums, ne „līdzena topoloģija“ nav dabas resurss. Savukārt, iedzīvotāju blīvums var būt priekšrocība un trūkums transformācijas (īpaši patēriņa) kontekstā.

Aicinām pie dabas resursiem iekļaut Baltijas jūras piekrasti un salīdzinoši seklo iekšzemes jūru. Aicinām Baltijas jūras resursu nepārprotami ietvert kā vēja enerģijas infrastruktūras atrašanās vietu, kas netieši pieminēts plāna 3.1.3.2. punktā ietvertajā pasākumā).

rakstāt, ka jautājums var tikt detalizētāk izdiskutēts Nacionālās enerģētikas un klimata padomes darba grupās.

Ņemts vērā.

Norādām, ka Plānā nav iekļauti pasākumi, mērķi utt., kas izriet no ES tiesību aktiem. SES attīstību veicinās Direktīvas 2023/1275 (jaunā Ēku energoefektivitātes direktīva) nosacījumu īstenošana, šobrīd īstenošanā esošās un plānotās atbalsta programmas uc., kas nav iekļauts Plānā.

Pasākumi neatbalsta iepriekš noteiktus rīcības virzienus.

Plānā noteikts izstrādāt vēja un saules parku paātrinātas apguves teritorijas (2.2. punkts, 27. lpp). Plānā nav ietverti nacionāla līmeņa pasākumi, apkopojot visus pieejamos limitējošos kritērijus. Ja šādu zonējumu neplāno, iesakām apsvērt pasākumus, lai izvērtētu attīstītāju pieļaujamo rīcību arī attiecībā uz ainavām, kritērijiem vēja parku kumulatīvās ietekmes novērtēšanai un stratēģijai, nosakot, kā visi attīstītāji var piedalīties izmaksu segšanā monitoringa, prevencijas, mīkstinošo un kompensējošo pasākumu nodrošināšanai (t.sk drošības un mērījumu radari, jaunas dabas aizsardzības teritorijas, sabiedrības izglītošanas pasākumi u.c.).

Lai arī NEKP tekstā iepriekš saules enerģija norādīta kā virziens, kas ir jāatīsta, 3.1.3. sadaļā un plānā kopumā nav minēts nekas par saules enerģijas ražošanas attīstības mērķiem. Tiek izcelts tikai viens pasākums - tiesiskā regulējuma attīstība. Vēlamies norādīt, ka tiesiskais regulējums kā tāds var iespējot, bet nenodrošinās uzdevumu īstenošanu.

Plāna 52.lpp. ietverts mērķis „X“. Ņemot vērā papildinošu pakalpojumu nozīmi enerģijas drošībai un to īstenošanai objektīvi nepieciešamus finanšu resursus, aicinām noteikt precīzus mērķus.

Pasākumi sauszemes vēja parku attīstībai.

Lai sasniegtu Latvijas mērķus, uzskatām par nepietiekamu un nepietiekami pamatotu 3.1.3.3. pasākumu: “VES attīstības sauszemē darbības ietvaros ir jāizstrādā iespējamie kompensācijas mehānismi vēja parku attīstībai valsts mežu zemēs oglekļa dioksīda piesaistes zudumu (ja tādi radīsies)

Norādītie nosacījumi tiks apskatīti, izstrādājot paātrinātas AER apguves teritorijas t.i., izveidojot kartogrāfisko materiālu, veicot teritoriju IVN un teritoriju apstiprinošā dokumenta SIVN un virzot attiecīgo tiesību aktu minēto teritoriju apstiprināšanai.

Ņemts vērā.

Norādām, ka Plānā nav iekļauti pasākumi, mērķi utt., kas izriet no ES tiesību aktiem, piemēram, Direktīvas 2023/2413 attiecībā uz atļauju procesa paātrināšanu.

	<p>kompensēšanai (ar oglekļa dioksīda piesaistes palielināšanu citās darbībās)”. VES attīstība ir paredzama un nepieciešama ne vien valsts meža zemju, bet arī privātajās teritorijās, tādēļ vēlamies norādīt, ka plānā nav ietverti pienācīgi veicinoši pasākumi. Piemēram, administratīvā sloga mazināšana vides un atļauju jomā (vienīgais – būvatļaujām plānota pilnveidošana, kur arī būtu jāprecizē, kas tiks pilnveidots), kā arī tīkla jaudu regulējošo normatīvu sakārtošana.</p> <p>Uzkrājošās tehnoloģijas: Plāna 3.1.3.8. punkts paredz, ka nepastāvīgās elektroenerģijas ražošanas stacijām būs pienākums nodrošināt akumulācijas vai balansēšanas risinājumus aicinām KEM izvērst plašāku diskusiju ar nozari par konkrēto pasākumu un iespējamo atbalsta instrumentu klāstu, kā tas ir pārējās Baltijas valstīs.</p> <p>Nodokļi un tīkla tarifi: Latvijas konkurētspēju investīciju piesaistē ražošanas un uzkrājošajās tehnoloģijās, salīdzinājumā ar citām Baltijas jūras reģiona valstīm jāveicina ar stabilu un nemainīgu nodokļu kā arī tīkla tarifu struktūru.</p>	<p>Konkrētā diskusija tiks izvērsta šāda pienākuma iestrādes tiesību aktos laikā un izstrādājot atbalsta programmas, ja tādas būs nepieciešamas. Vienlaikus jānorāda, ka atbalsts ūdeņraža ražošanas iekārtām jau kopš 2013.gada ir pieejams ES Inovācijas fonda ietvaros.</p> <p>KEM savas kompetences ietvaros neiebilst pret politiku, kas paredz nodrošināt stabilu un nemainīgu nodokļu sistēmu ilgtermiņā, tomēr pievērš uzmanību, ka par uzņēmējdarbības nodokļu politiku atbildīgā vadošā institūcija ir Finanšu ministriju. Paužot viedokli par ierosinājumu, kas skar tīkla tarifu struktūru, KEM pievērš uzmanību, ka būtiskas tīkla tarifu struktūras izmaiņas tika veiktas jau 2023. gadā, paredzot izlīdzināt tarifu likmes starp dažādu kategoriju lietotājiem un palielinot mājsaimniecību pienesumu kopējās tīklu infrastruktūras uzturēšanā, kā arī palielinot fiksēto maksu par pieslēguma jaudām, bet samazinot maksu par katru pārvadīto enerģijas vienību, kas kopumā ir labvēlīgi tīkla noslodzes efektivitātei. Kopumā minētā struktūra, salīdzinot ar iepriekšējo situāciju, sniedz vērā ņemamas priekšrocības tieši uzņēmumiem, ieskaitot arī ražošanas un/vai enerģijas uzkrāšanas pakalpojumu komersantus. Tuvākajā laikā, ņemot vērā tīkla darbības izmaksas ietekmējošo faktoru izmaiņas, nav identificējama nepieciešamība pārskatīt tarifu apjomu, un, no sistēmas operatoriem vai regulatora nav arī saņemti ierosinājumi par iespējamo tarifu struktūras maiņu.</p>
--	---	---